Муркаш район хаçачĕ

Çĕнтерӳ ялавĕ

1944 çулхи çу уйăхĕн 5-мĕшĕнчепе тухать

62 (7916) № ✻ Шăмат кун, 2011 çулхи август (çурла) уйăхĕн 13-мĕшĕ ✻ Хакĕ ирĕклĕ

Августăн 14-мĕшĕ – Строитель кунĕ

33 çул строительствăра

Сăн ӳкерчĕкре эсир «Моргаушавтотехсервис» акционерсен уçă обществин штукатур-малярне Тамара Васильевна Николаевăна куратăр. Советскинчи профессипе техника училищине 1978 çулта пĕтернĕренпе, вăл кунта вăй хурать. Хастар ĕçĕшĕн Тамара Васильевна нумаях пулмасть «Чăваш Республикин тава тивĕçлĕ строителĕ» хисеплĕ ята тивĕçрĕ.

В. ШАПОШНИКОВ сăн ӳкерчĕкĕ.

Чăваш Республикин строительство комплексĕн хисеплĕ ветеранĕсемпе еçченĕсем!

Сире професси уявĕ ячĕпе саламлатăп!

Сирĕн çăмăл мар пархатарлă ĕçĕр яланах хисеплĕ тата пысăк пĕлтерĕшлĕ. Çĕр-шывра пурăнакансен ырлăхĕ, вĕсен пурнăç хăтлăхĕ сирĕн ĕç пахалăхĕнчен нумай килет. Чăваш Ен строителĕсен ăсталăхне кура нумай илемлĕ архитектурăллă объектсем çĕкленеççĕ, пирĕн вĕсене хаклама тата упрама тăрăшмалла.

Чăваш Ен кашни çын пуçне пурăнмалли çурт-йĕр хута ярас енĕпе Раççейре малтисенчен пĕри шутланать. Çулсеренех республикăра культура, сывлăх сыхлавĕн учрежденийĕсем, спорт объекчĕсем, ача сачĕсемпе шкулсем çĕкленсе хута каяççĕ, нумайăшне юсаса çĕнетеççĕ. Республикăра Раççейĕн патшалăх корпорацийĕсемпе пĕрле тăвакан пысăк объектсем çĕкленеççĕ. Çывăх вăхăтра Чăваш Енре хĕвел модулĕсен производствин хăватлă завочĕ хута кайĕ, ăна «РОСНАНО» патшалăх корпорацийĕпе пĕрле тăватпăр. Строительсен паянхи тĕп тĕллевĕсенчен пĕри – «Раççей гражданĕсене – туянма май пур тата хăтлă çурт-йĕр» наци проекчĕпе килĕшӳллĕн пурăнмалли çурт-йĕр ыйтăвĕсене татса парасси.

Строительсен профессионализмĕ пире мĕн палăртнине пĕтĕмпех пурнăçа кĕртме май парасса шанатăп. Сире çирĕп сывлăх, телей, ырлăх, иксĕлми вăй-хăват, çĕкленӳллĕ кăмăл-туйăм сунатăп!

**Чăваш Республикин Президенчĕ
М. ИГНАТЬЕВ.**

ХИСЕПЛĔ СТРОИТЕЛЬСЕМ! ÇАК ĔÇĔН ВЕТЕРАНĔСЕМ!

Сире професси уявĕпе – Строитель кунĕ ячĕпе пĕтĕм чун-чĕререн саламлатăп.

Эсир тăрăшнипе пирĕн район кунран-кун илемлĕрех те хăтлăрах пулса пырать, çынсен пурнăç условийĕсем те лайăхланса пыраççĕ. Эсир çĕнĕрен те çĕнĕ çуртсем çĕклетĕр, çулсем тăватăр, юсатăр. Сирĕн тăрăшулăхăра пулах районти пур ялта та çут çанталăк газĕ çунать. Çак ырлăха халĕ çĕнĕ çуртсене пурăнма кĕрекенсене парнелетĕр. Тавах сире район аталанăвĕшĕн ырми-канми вăй хунăшăн.

Пурне те ырлăх-сывлăх, телей, ăнăçу, килĕшӳпе тату пурнăç сунатăп. Малашне те ялсен инфраструктурине аталантарассинче ӳсĕм хыççăн ӳсĕм тумалла пултăрччĕ сирĕн. Умри тĕллевĕрсем пурнăçлансах пыччăр. Эсир çынсене парнелекен савăнăç хăвăр патăра та ырăлăхпа таврăнтăр.

**Район администрацийĕн пуçлăхĕ
Ю. ИВАНОВ.**

Паян – Физкультурник кунĕ

ХАКЛĂ ЕНТЕШĔМĔРСЕМ!

Сире Физкультурник кунĕ ячĕпе саламлатăп.

Кашни çын пурнăçĕнче физкультурăпа спорт уйрăм вырăн йышăнаççĕ. Вĕсем пире вăй кӳреççĕ, кăмăла çирĕплетеççĕ, ӳте пиçĕхтереççĕ, хавхалантараççĕ тата хамăра шанса пурăнма пулăшаççĕ. Шăпах хусканусем тунипе, сывă пурнăç йĕркине тытса пынипе çын яланах ӳт-пӳ тĕлĕшĕнчен илемлĕ, ыттисемшĕн интреслĕ пулать, ĕç рынокĕнче конкуренцие хутшăнма пултарать. Çапла майпа вăйлă çын аталанса йĕркеленет.

Спортпа туслă Чăваш Енĕн мухтанмалли пур. Пирĕн ентеш-чемпионсене çĕр-шывра çеç мар, тĕнчере те лайăх пĕлеççĕ. Ăнсăртран мар ĕнтĕ республика Раççей тата пĕтĕм тĕнче шайĕсенчи сумлă ăмăртусене ирттермелли арена пулса тăчĕ. Спортсменсем, тренерсем, спорт ветеранĕсем ӳрĕк-сӳрĕк пулманнипе, яваплăха туйнипе, хастарлăх кăтартнипе тата ырми-канми тăрăшнипе республикăра ирттерекен ăмăртусем асра юлаççĕ.

Республикăри физкультурăпа спорт занятийĕсене ирттеремелли майсем анлăлансах пыраççĕ. Пирĕн патра çĕнĕ спорт керменĕсем çĕкленеççĕ, чаплă стадионсемпе спорт лапамĕсем уçăлаççĕ. Унта хальхи оборудовани тата куракансемшĕн меллĕ трибунăсем вырнаçтарнă. Çывăх вăхăтрах Чăваш Енре Раççейĕн Спортпа туризм министерстви пулăшнипе спортăн республикăри приоритетлă енĕсемпе олимп хатĕрленĕвĕн регионсенчи тăвата центрне тума пуçлаççĕ, çакă пысăк кăтартусем тăвакан спортсменсене хатĕрлеме пулăшĕ.

Пурне те çирĕп сывлăх, хавхалану, çĕнĕ çитĕнӳсем тата лайăх кăмăл-туйăм сунатăп!

**Чăваш Республикин Президенчĕ
М. ИГНАТЬЕВ.**

Хисеплĕ физкультурниксем, спортсменсем, спортпа туслă çынсем тата физкультура юхăмĕн ветеранĕсем!

Сире Физкультурник кунĕ ячĕпе саламлатăп.

Физкультурăпа спорт пире çирĕп сывлăхлă пулма, кăмăла çирĕплетме пулăшаççĕ. Сывлăхлă, çирĕп кăмăл-туйăмлă, сывă пурнăç йĕркипе пурăнакансем вара кирек епле йывăрлăха та çĕнтерме пултараççĕ, умри тĕллевсене пурнăçлаççĕ, район тĕрекĕ пулса тăраççĕ. Çавăнпа та ачасене мĕн пĕчĕкрен спортпа туслă пулма вĕрентмелле пирĕн. Ку енĕпе кăçал вĕрентӳ ĕçне те ырă çĕнĕлĕх кĕрет: шкулта эрнере тепĕр физкультура урокĕ хушăнать.

Эсир хăвăрăн ĕçĕре чун-чĕре хушнă пек пурнăçлани савăнтарать. Сирĕн пуçарулăхăрпа тăрăшулăхăра пулах ĕнтĕ пирĕн ентешсем республика шайĕнче çеç мар, Раççей, Европа, тĕнче шайĕнчи ăмăртусене хутшăнаççĕ. Хутшăнаççĕ çеç мар, çĕнтерӳсем туса районăн ятне-сумне çĕклеççĕ. Тавах сире пархатарлă ĕçшĕн. Малашне те физкультурăпа спорт районта пурăнакансемшĕн кун йĕркин уйрăлми пайĕ пулса тăтăр.

Пурсăра та çирĕп сывлăх, телей, тулли кăмăл сунатăп. Спортра малалла та ăнăçу хыççăн ăнăçу тумалла пултăр. Пурнăç çулĕ уçăлнăçемĕн уçăлса пытăр.

**Район администрацийĕн пуçлăхĕ
Ю. ИВАНОВ.**

Кĕрхи ĕçсемпе паллашнă

Ĕçлĕ визит

Августăн 8-мĕшĕнче пирĕн районта ЧР Министрсен Кабинечĕн председателĕн çумĕ, ял хуçалăх министрĕ С.В. Павлов пулнă. Район администрацийĕн пуçлăхĕпе Ю.А. Ивановпа вĕсем Суворов яч. хис., Чапаев яч. хис., Е. Андреев яч. хис., «Свобода» хуçалăхсенче, «Моргаушская» чăх-чĕп фабрикинче пулса курнă. Сергей Владимирович вырма ĕçĕсем, выльăх апачĕ хатĕрлесси, кĕрхи культурăсем акасси мĕнле пынипе интересленнĕ.

Суворов яч. хис. хуçалăхра кĕрхи культурăсен хирне çитсе курнă. Кунта вырма ĕçĕсем анлă сарăлнă. Кĕрхи тулăна вырса пĕтернĕпе пĕрех. 307 гектартан 297 гектар çинче ĕç-пуçа вĕçленĕ ĕнтĕ. Тухăç гектар пуçне вăтамран 31 центнерпа танлашать. С.В. Павлов районти комбайнерсен ăмăртăвĕнче малта пыракан Р.В. Кузнецова хăйĕн юратнă профессине – çĕр ĕçне парăннăшăн тав тунă, малашне те ăнăçусем суннă.

Пысăк хăна йĕтем çинче те пулнă. Кунта ĕçлекенсем ĕçшĕн тӳлессипе те, ăна вăхăтра панипе те кăмăллă пулнине палăртнă.

Чапаев яч. хис. хуçалăхра Сергей Владимирович вырма ĕçĕсемпе пĕрлех кукуруза çитĕнтерессипе те интересленнĕ. Сăмах май кукурузăна кăçал 4 хуçалăхра – Ильич яч. хис., Чапаев яч. хис., «Ударник» хуçалăхсенче тата «Путь Ильича» агрофирмăра ӳстереççĕ.

«Моргаушская» чăхчĕп фабрикинче пулнă май С.В. Павлов тырă типĕтекен бригада ĕçченĕсемпе калаçнă. Каласа хăвармалла, кунта кăçал вырма ĕçĕсене районта чи малтан пуçăннă.

Е. Андреев яч. хис. хуçалăхра улăма хыççăнах пуçтарса тирпейлесе пыни килĕшнĕ. Тыр-пул тухăçĕ та хуçалăхра пĕчĕк мар, гектар пуçне вăтамран 30,4 центнер тивет.

«Свобода» хуçалăхра вырма ĕçĕсем епле пынине, кĕрхи культурăсем акассине пăхнă. Хуçалăхра çурхи тĕш тырă культурисене те пухса кĕртме тытăннă ĕнтĕ.

«Халĕ çанталăкĕ те çĕр ĕçченĕсемшĕн питĕ меллĕ. Çавăнпа та кашни минучĕ хаклă. Вырмара васкаварлă пулни пысăк пĕлтерĕшлĕ»,– палăртнă Сергей Владимирович.

Хамăр инф.

Тимлĕх уйăрмалли ыйтусем пур-ха

Лару

Уй-хирти пур ĕçе вăхăтра хатĕрленсе çитес, хăй вăхăтĕнче тата пахалăхлă туса ирттерес, пушар хăрушсăрлăхне тивĕçтерес, ял хуçалăх техникипе инкек-синкексĕр усă курас тата туса илнĕ ял хуçалăх культурисене сыхласа хăварас тĕллевпе район администрацийĕн пуçлăхĕн 2011 çулхи августăн 4-мĕшĕнчи 368 № хушăвĕпе районта ятарлă штаб йĕркеленĕ. Ăна район администрацийĕн пуçлăхĕ Ю.А. Иванов ертсе пырать.

Августăн 10-мĕшĕнче асăннă штабăн пĕрремĕш ларăвĕ иртрĕ. Ăна штаб ертӳçин çумĕ, район администрацийĕн пуçлăхĕн пĕрремĕш çумĕ, ял хуçалăх пайĕн пуçлăхĕ В.А. Калинин ертсе пычĕ.

Район администрацийĕн пĕрлешӳллĕ хуçалăхсем тăрăх çирĕплетсе тухнă ответлă ĕçченĕсем вырăнсенчи лару-тăрупа паллаштарчĕç, лайăххипе пĕрлех ĕçри чăрмавсемпе çитменлĕхсем çинче те чарăнса тăчĕç.

Лару итогĕсене пĕтĕмлетнĕ май Владимир Аркадьевич çавна палăртрĕ. Вырма ирттернипе пĕрлех хуçалăхсенче выльăх апачĕ хатĕрлес ĕçсем те чарăнса лармалла мар. Уйрăмах сĕтеклĕ апат – силоспа сенаж – хатĕрлесси çине пысăк тимлĕх уйăрмалла. Вĕсене хатĕрлемелли вăхăт иртсе пырать.

Çитес çулхи тухăç пирки те паян шухăшлас пулать. Хăш-пĕр хуçалăхсенче кĕр аки ирттерме çĕр хатĕрлесси «уксахлать». Кĕр аки ирттермелли оптималлă вăхăт вара августăн 20-мĕшĕнчен тытăнса сентябрĕн 15-мĕшĕччен.

Техникăна йĕркеллĕ ĕçлеттерессипе вĕсене çунтармалли тата сĕрмелли материалсемпе епле тивĕçтерни те пысăк пĕлтерĕшлĕ. Ку ыйтăва та куç ытамĕнчен вĕçертмелле мар.

Кунсăр пуçне тата пушар хăрушсăрлăхĕ çинчен те манма юрамасть, техникăпа усă курнă чухне ĕçре инкек-синкек ан пултăр.

В. ШАПОШНИКОВ.

Пĕрлехи информаци кунĕ

Ял çыннисемпе тĕл пулĕç

Августăн 17-мĕшĕнче районта пĕрлехи информаци кунĕ иртет. Унăн теми – Чăваш Республикин 2011 çулхи пĕрремĕш çур çулти экономикăпа социаллă аталанăвĕн итогĕсем; вĕренӳ учрежденийĕсене 2011–2012 çулсенчи çĕнĕ вĕренӳ çулне хатĕрлесе çитересси мĕнле пыни; пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх объекчĕсене хутса ăшăтмалли тапхăра хатĕрлесе çитересси мĕнле пыни.

Информаци ушкăнĕсем ялсенче пулаççĕ, ял çыннисемпе, ĕç коллективĕсемпе тĕл пулаççĕ, актуаллă ыйтусем çине хуравлаççĕ.

Район уй-хирĕсенче

Тухăç япăх мар

Районĕпе ĕнерхи кун тĕлне тĕш тырăпа пăрçа йышши культурăсене 4350 гектар (28,7 процент) вырса çапнă. «Восток» хуçалăхра тыр-пул çуррине ытла пуçтарса кĕртнĕ.

Пĕтĕмпе 12193 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ. Тухăç пĕр гектар пуçне вăтамран 28 центнерпа танлашать.

Улăма 2600 гектар çинчен (çапса тĕшĕленин 60 проценчĕ) пухса тирпейленĕ.

Ĕнер хирсенче 39 комбайн ĕçленĕ.

Кĕрхи культурăсем акма 3041 гектар (46 процент) çĕр хатĕрленĕ.

Саламлатпăр

ЗАО «Моргаушский кирпичный завод» сердечно поздравляет работников завода и всех стрителей с профессиональным праздником – Днем строителя! Искренне желает крепкого здоровья, большого счастья, благополучия, новых сил, творческой энергии в трудовой деятельности.

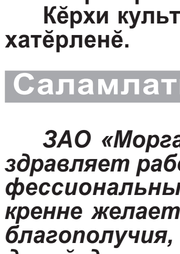

Хаклăран та хаклă юратнă аннене, кукамая – Кӳстерек ялĕнче пурăнакан **Любовь Петровна ЕРШОВĂНА** августăн 14-мĕшĕнче 70 çул тултарнă ятпа саламлатпăр. Яланах сывлăхлă, хавас кăмăл-туйăмлă пулмалла пултăр, кĕрекӳ çăкăр-тăвартан ан таталтăр. Малашне те ачусемпе, мăнукусемпе, пускилсемпе, мĕн пур тăванпа савăнса пурăнмалла пултăр.

Саламлаканĕсем: хĕрĕсемпе кĕрӳшĕсем, мăнукĕсем, тăванĕсем.

Район историйĕпе çыхăннă

2011 çул – Раççей космонавтикин çулталăкĕ

(Вĕçĕ. Пуçл. иртнĕ номерте).

Çакна çирĕплетекен фактсем нумай илсе кăтартма пулать: председательпе космонавт сехечĕ-сехечĕпе (çав шутра колхоз правленийĕнче те) калаçса ларнă; космонавт председатель килĕнче те кĕтнĕ хăна пулнă, унăн çемйипе, çывăх çыннисемпе сăн ўкерттернĕ тата ытти те. Паллă икĕ ентеш Шупашкарта е Мускавра та час-часах тĕл пулса хутшăннă. Тен председатель космонавта Муркаш урамĕсем тăрăх Бабочка ятлă лашана кўлнĕ хура çуна çине лартса катаччи чуптарнине те аса илнĕ пулĕ калаçусенче... «Знамя труда» колхоз правленийĕнче председатель пўлĕмĕнче малти стена çинче вăл вăхăтсенче А.Г. Николаев космонавтăн портречĕ вырнаçни те çўлерех каланă шухăшсенех çирĕплетет.

Андриян Григорьевич аса илнĕ тăрăх Е.А. Андреев тĕлĕнмелле интереслĕ çын пулнă, ытти ентешсенчен палăрмаллах пĕр енĕпе уйрăлса тăнă: хăйне валли те, колхоз валли те унран нихăçан та нимĕн те ыйтман... «Евтихий Андреевич çинчен ман асăмра яланлăхах чи ырă аса илўсем упранса юлнă»,– тенĕ космонавт хăйĕн аса илĕвĕсенче.

Çапла, Раççей космонавтикин çулталăкĕн çурри ытла хыçа юлчĕ. Панно çинчи портретсем патне таврăнса икĕ хут Совет Союзĕн Геройĕ А.Г. Николаев космонавт летчикпа Социализмла Ĕç Геройĕ Е.А. Андреев паллă председатель юнашар пулни кăçал пирĕн район историйĕшĕн символла пĕлтерĕшлĕ пулнине, ку ăнсăртран маррине вулакан ăнланнă ĕнтĕ.

Сăмах май Евтихий Андреевич Андреев биографийĕшĕн те кăçалхи çул «çаврă» датăсемпе пуян. 60 çул каялла, 1951 çулхи февральте, вăл Муркашсен пĕрлештернĕ колхозне ертсе пыма пуçланă. 45 çул каялла, 1966 çулхи апрелĕн 30 мĕшĕнче, ăна Социализмла Ĕç Геройĕн ятне панă. 30 çул каялла, 1981 çулхи июнь уйăхĕнче, вăл ертсе пынă колхоз ун ячĕпе хисепленме тытăннă (председатель вилнĕ хыççăн колхозниксем çапла йышăннă).

ХХ ĕмĕрти икĕ паттăр XXI ĕмĕрти ăру çине шанăçпа, тимлĕн пăхаççĕ. Çав вăхăтрах Евтихий Андреевичăн эпир ытла пĕлсех кайман сăн ўкерчĕкĕнчи куçсем пирĕн çине тĕпчесе те çирĕп ыйтса пăхнăн туйăнаççĕ.

Малалла пăхсан вара акă мĕн курăнать. 2012 çулхи майăн 25-мĕшĕнче Е.А. Андреев çуралнăранпа 100 çул (пĕр ĕмĕр) çитет, çав çулах августăн 11-мĕшĕнче вара А.Г. Николаев пĕрремĕш хут космоса вĕçнĕренпе (иккĕмĕш хут вăл В.И. Севастьяновпа пĕрле 1970 çулта вĕçнĕ) 50 çул (çур ĕмĕр) çитет. Ку датăсем те район историйĕшĕн палăрăмлă пулни никама та иккĕлентерменнине, çак юбилейсене те Муркашсен йăлипе тивĕçлипех кĕтсе илессе шанас килет. Çакă çамрăк ăрăва хамăр историе пĕлме тата хисеплеме вĕрентекен тепĕр ырă тĕслĕх пуласси пуриншĕн те паллă.

В. ФЕДОРОВ,
хаçатăн обществăлла корреспонденчĕ.

Августăн 14-мĕшĕ – Строитель кунĕ

Патшалăх енчен пулăшу витĕмлĕ

Хальхи вăхăтра районта харпăр хăй тата социаллă çурт-йĕр тăвас ĕçсем анлă сарăлнă. Ялсен сăн-сăпачĕ кунсерен тенĕ пекех илемленсе пырать.

Строительство ĕçĕсен ытларах пайне хуçалăхсем хушшинчи «Моргаушская» строительство организацийĕ пурнăçлать. Кăçал Муркашри Парковая урамри 48 хваттерлĕ 4-мĕш çурта хута яма палăртнă. Ку çуртри хваттерсенче Аслă Отечественнăй вăрçăра вилнĕ салтаксен мăшăрĕсем, ялта ĕçлекен çамрăк специалистсемпе çамрăк çемьесем пурăнма тытăнĕç.

Ял тăрăхĕсен территорийĕсенче харпăр хăйĕн çурт-йĕрне тăвакансем сахал мар. Федераллă тĕллевлĕ программăсене пурнăçа кĕртнĕ май вĕсем ку тĕлĕшпе социаллă тўлевсем шучĕпе пысăк пулăшу илеççĕ. Ялсенче пурăнакан тата ял хуçалăхĕнче ĕçлекен граждансем, çамрăк çемьесемпе çамрăк специалистсем «Ялсене 2012 çулччен социаллă аталантарасси» программăна хутшăнаççĕ.

«Ялсене 2013 çулччен социаллă аталантарасси» федераллă тĕллевлĕ программăпа килĕшўллĕн 2011 çулта, пирĕн районпа илес пулсан, ял çыннисене çурт-йĕр тума 1940 пин тенкĕ, ялта пурăнакан тата ял хуçалăхĕнче ĕçлекен çамрăк çемьесемпе çамрăк специалистсем валли 2580 пин тенкĕ субсидисем уйăрса панă. Çав тĕллевпе республикăран уйăрнă укçа виçи 310 пин тата 1110 пин тенкĕпе танлашать. Федераллă тĕллевлĕ программăсемпе килĕшўллĕн ку енĕпе 2011 çул валли район бюджетĕнче 2839,8 пин тенкĕ уйăрма пăхнă.

Ялта пурăнакан 6 гражданин тата ял хуçалăхĕнче ĕçлекен çамрăк специалистсемпе çамрăк мăшăрсем 5-ĕн çурт-йĕр тума тата туянма социаллă тўлев панине çирĕплетекен свидетельствăсем илнĕ. Çапла вара кăçалхи пĕрремĕш çур çулта 11 çемье хăйсен пурăнмалли çурт-йĕр условийĕсене лайăхлатнă.

Çурт-йĕр çавăракан çамрăк çемьесем çавăн пекех социаллă тўлев шучĕпе те патшалăх пулăшăвне тивĕçеççĕ. 2011–2015 çулсем валли палăртнă «Пурăнмалли çурт-йĕр» федераллă тĕллевлĕ программăн «Çамрăк çемьесене пурăнмалли çурт-йĕрпе тивĕçтересси» программипе килĕшўллĕн районта çурт-йĕр условийĕсене лайăхлатмаллисен черетĕнче тăракан 155 çамрăк çемьерен 16-шĕ кăçал çав пулăшăва илĕç. Вăл шутран 4 çемье социаллă тўлев укçи-тенкине харпăр хăйĕн çурт-йĕрне тума, 12 çемье хваттер туянма уйăрĕ. Асăннă программăна финанслама район бюджетĕнче 1227,171 пин тенкĕ пăхса хунă. Республика бюджетĕнчен вара çав тĕллевпе пирĕн района 4311,046 пин тенкĕ уйăрса параççĕ.

«Пурăнмалли çурт-йĕр» федераллă тĕллевлĕ программăн «Çамрăк çемьесене пурăнмалли çурт-йĕрпе тивĕçтересси» программипе килĕшўллĕн 2006–2010 çулсенче пĕтĕмпе 29 свидетельство уйăрнă. 2011 çулта 16 свидетельство пама палăртнă. Паян çурт-йĕр çавăрас текене патшалăх та пулăшать.

В. ЗВОНКОВ,
капиталлă строительство, архитектура тата пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх управленийĕн тĕп эксперт специалисчĕ.

Ĕç çи çĕнтерўçисем

Вырма – 2011

Вырмана хутшăнакан механизаторсен районти конкурсĕн итогĕсене пĕтĕмлетес енĕпе йĕркеленĕ комиссин ларăвĕ иртнĕ. Вырмана хутшăнакан комбайнерсен августăн 5-мĕшĕнчен тытăнса 11-мĕшĕччен хи ĕç итогĕсене пĕтĕмлетнĕ.

«Акрос-530» тата «Дон-1500» класлă комбайнпа ĕçлекенсем хушшинче çаксем малта:

1-мĕш вырăнта – Суворов яч. хис. хуçалăхри **Радонеж Виссарионович Кузнецов** экипажĕ («Акрос-530 комбайнпа 410 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

2-мĕш вырăнта – «Свобода» хуçалăхри **Валерий Александрович Соловьев** экипажĕ («Дон-1500» комбайнпа 376 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

3-мĕш вырăнта – «Свобода» хуçалăхри **Петр Аполлонович Толикин** экипажĕ (Дон-1500 комбайнпа 366 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

«Вектор», «Полесье» тата «Енисей-954» класлă комбайнпа ĕçлекенсем хушшинче çаксем малта:

1-мĕш вырăнта – Чкалов яч. хис. хуçалăхри **Болеслав Николаевич Никитин** экипажĕ («Вектор» комбайнпа 627 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

2-мĕш вырăнта – Е. Андреев яч. хис. хуçалăхри **Анатолий Иванович Кудряшов** экипажĕ («Вектор» комбайнпа 388 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

3-мĕш вырăнта – Ильич яч. хис. хуçалăхри **Олег Мефодьевич Григорьев** экипажĕ («Полесье» комбайнпа 273 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

«Енисей-1200» класлă комбайнпа ĕçлекенсем хушшинче:

1-мĕш вырăнта – «Оринино» хуçалăхри **Ростислав Витальевич Ильин** экипажĕ (188 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

2-мĕш вырăнта – Ильич яч. хис. хуçалăхри **Евгений Петрович Васильев** экипажĕ (171 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

3-мĕш вырăнта – Ильич яч. хис. хуçалăхри **Владислав Иосифович Аврамов** экипажĕ (141 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

«СК-5 «Нива» класлă комбайнпа ĕçлекенсем хушшинче:

1-мĕш вырăнта – «Герой» хуçалăхри **Василий Викентьевич Васильев** экипажĕ (97 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

2-мĕш вырăнта – «Восток» хуçалăхри **Валерий Георгиевич Вершов** экипажĕ (52 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

3-мĕш вырăнта – «Герой» хуçалăхри **Владимир Романович Васильев** экипажĕ (45 тонна тырă çапса тĕшĕленĕ).

Конкурс итогĕсемпе килĕшўллĕн 1-мĕш вырăна тухнă экипажсем 300-шер тенкĕлĕх, 2-мĕш вырăна тухнисем 200-шер тенкĕлĕх, 3-мĕш вырăна тухнисем 100-шер тенкĕлĕх свидетельствăсене тивĕçнĕ.

Республикăра

Çурт-йĕр чылай хута яраççĕ

Чăваш Республики пурăнмалли çурт-йĕр хута ярассипе ытти регионсем хушшинче малтисенчен пĕри пулса тăрать. Çакă пурăнмалли çурт-йĕр строительствине аталантарма пулăшакан Федераллă фонд («РЖС» фонд) хăйĕн 2010 çулхи ĕç итогĕсене пĕтĕмлетнинчен те курăнать.

Чăваш Республики «РЖС» фондпа 2009 çултанпах çыхăнса ĕçлет. Çавăн чухнех федераллă харпăрлăхри çĕрсем çинче çуртсем çĕклеме тытăннă. Акă Шупашкар хулинче «Университетский-2» микрорайонăн пĕрремĕш черетне тăвас ĕçсем пыраççĕ.

Çĕр участокĕ çинче нумай хваттерлĕ 4 çурт пулмалла, пурăнмалли пĕтĕм лаптăк 87460 тăваткал метр. Пĕр çуртне 2010 çулхи декабрьте туса пĕтернĕ ĕнтĕ. Халĕ хваттерсенче шалти ĕçсем пыраççĕ. Хваттерсене ветерансене пама пăхнă. Тепĕр çуртне 2011 çулхи çу вĕçĕ – кĕр пуçламăшĕ тĕлне туса пĕтермелле.

Чăваш Республикин Министрсен Кабинечĕн Председателĕн çумĕ – градостроительство тата обществăлла инфраструктурăна аталантарасси министрĕ Александр Гончаров регионти пурăнмалли çурт-йĕр строительствин итогĕсене пĕтĕмлетнĕ май çапла пĕлтернĕ:

– Хальхи вăхăтра Чăваш Ен кашни 1000 çын пуçне пурăнмалли çурт-йĕр хута ярассипе Атăлçи федераллă округĕнче 1-мĕш, Раççейĕпе 3-мĕш вырăн йышăнать. Апла пулин те çынсене хваттерсемпе тивĕçтерес ыйтăвăн çивĕчлĕхĕ çук мар. 2011 çулта республикăра 886 пин тăваткал метр пурăнмалли çурт-йĕр хута яма палăртнă.

Республикăра пурăнмалли çурт-йĕр микрорайонĕсенче кирлĕ инфраструктурăпа комплекслă строительство ĕçĕсем туса ирттерессипе пуян опыт пухнă. Çак вăхăтра 15 площадкăра кун пек ĕçсем анлă сарăлнă. Акă Шупашкарти «Университетская-2» микрорайона çак ĕçсем пыраççĕ.

Справка. Чăваш Енри строительство комплексĕнче пĕтĕмпе 34 пин ытла çын вăй хурать. Вĕсем отраслĕн 2500 предприятийĕнче тăрăшаççĕ. 2006–2010 çулсенче республикăра пурăнмалли çурт-йĕр тума 1873,63 гектар çĕр уйăрса панă. Вăл шутран строительство ĕçĕсене комплекслă туса ирттерме – 1492,12 гектар.

Патшалăх çурт-йĕр строительствин пулăшăвĕн республикăри комплекслă программипе килĕшўллĕн 2011–2015 çулсенче республикăра çуртсене индустриллĕ тата энерги эффективлăхне шута илсе тăвас мелпе усă курса çак ĕçсен калăпăшне татах ўстерме пăхнă.

Прокуратурăра

Черетлĕ тĕрĕслев

Халăх хушшинче наркотик тата усă курма юраман туртмалли хутăшсем сарăлассине хирĕç кĕрешес, вĕсене сарăлма парас мар ĕç малта тăрать. Çавна май прокуратура тата ытти явапла ĕçченсем ку тĕлĕшри лару-тăрăва çирĕп контроллесе тăраççĕ. Çапла вара районти прокуратура, шалти ĕçсен пайĕн сотрудникĕсем тата ытти хăш-пĕр ĕçченсем районти тĕрлĕ объектра тĕрĕслев ирттерчĕç. Тĕрĕслев ăнăçлă иртрĕ, усă курма юраман веществосене пропагандăланă, вĕсене рекламăланă, çул çитмен çамрăксене сĕннĕ фактсем тĕрĕслев вăхăтĕнче тĕл пулман.

Енчен те эсир ку тĕлĕшри йĕркесĕрлĕхе асăрхатăр пулсан пĕр тăхтаса тăмасăр район прокуратурине е шалти ĕçсен пайне шăнкăравлăр, усал йăлана халăх хушшинче сарма ан парăр.

А. ТИХОНОВ,
прокурор пулăшуçи, 3 класлă юрист.

Паян – Физкультурник кунĕ

Сывлăхлă пулма майсем пур

Çынсем массăллă спорта килĕштерни, унта явăçни, районта спорт ăмăртăвĕсем ирттерни сывлăха çирĕплетме пулăшакан енсенчен пĕри. Çак ĕçе куллен туса пыма вара районта 26 спорт залĕ, 95 спорт сооруженийĕпе площадка, В. Егорова ячĕллĕ ачасемпе çамрăксен спорт шкулĕн йĕлтĕр бази, тир, «Сывлăх» ФСК пур.

Çулсеренех районта спортăн 16–18 тĕсĕпе 50–60 ăмăрту иртет. Унта хутшăнакансен йышĕ те пĕчĕк мар. Юлашки çулсенче пирĕн районта республика ăмăртăвĕсем те чылай ирте пуçларĕç.

Йăлана кĕнĕ ăмăртусем те чылай. Вĕсем пĕрремĕш çул иртмеççĕ ĕнтĕ, спорта юратакансем унта хутшăнма кăмăллаççĕ: Олимп чемпионкин В. Егорован парнисене çĕнсе илессипе çăмăл атлетика ăмăртăвĕ, Чечен Республикинче пуçне хунă Н. Димитриевпа Л. Семенова асăнса хăвăрт утас енĕпе ирттерекен ăмăрту, Раççей Геройĕн Е. Борисован парнисене çĕнсе илессишĕн, Ю. Федорова асăнса ирттерекен йĕлтĕрçĕсен ăмăртăвĕ тата ытти нумай-нумай ăмăрту.

Кашни ял тăрăхĕнче тенĕ пекех тĕрлĕ енлĕ спорт ăмăртăвĕ ирттересси йăлана кĕрсе пырать.

Хамăр инф.

Кил тата хушма хуçалăх

«Утар тытни киленӳ те, тупăш та парать»

Пыл уявĕ умĕн

Ĕçрен ан хăра, вăл хăй санран хăратăр. Ваттисем мĕн авалтан çапла калани чăнлăха килнине Çатракасси ял тăрăхĕнчи Хуракасси выççăлккинчи Кожевниковсен хуçалăхĕнче пулнă хыççăн тепĕр хут ăнлантăм. Пурнăçпа тан утса пыракан, пур ĕçе те парăнтаракан çамрăк мăшăр ăнăçĕсĕшĕн хам та хăпартлантăм, çав хушăрах тĕлĕнтĕм те, вĕсен пушă вăхăт пачах та çуккине аванах ăнлантăм. Пахча тулли вĕлле пăхма унпа танах ял тăрăхĕн пуçлăхĕнче ĕçлесе ĕлкĕрме пулать-и тесе интереслентĕм.

– Ĕçлес, малаллах пурăнас тата хамăр хыççăн ырă йĕр хăварас тесен – пулать. Паллах, юнашар мана ăнланакан мăшăр, ачасем тата ытти çывăх çынсем пулсан. Вĕсем мана кирек епле ĕçре те пулăшаççĕ, ăнланаççĕ. Вĕллесен йышĕ сахалах мар та пĕчченех ĕçлесе çитерме майĕ çук, – терĕ Юрий Алексеевич çывăх çынсем яланах çумра пулнишĕн хĕпĕртесе.

Иртнĕ çул хурт-хăмăр ăсти 900 килограмм чухлĕ пысăк пахалăхлă пыл туса илнĕ, унсăр пуçне ку отрасльти ытти продукцие те. Виçĕ литр кĕрекен савăта 1300 тенкĕпе сутнă. Халĕ те кунта хĕрӳ ĕç пырать, хальлĕхе продукци илесси вĕçленмен-ха. Çын кĕсйинчи укçа-тенкĕне шутлама хушмаççĕ пулин те тупăш шайĕпе интереслентĕм. Çапла вара Юрий Алексеевич хуçалăхра ырми-канми тăрăшнипе çултаläкри хăйĕн хушма шалăвне ĕçлесе илнĕ. Хурт-хăмăр отраслĕнче пыл туса илнисĕр пуçне ытти продукци те пысăк тупăш парать.

Хурт-хăмăр ĕрчетесси вара вĕсен йăхран-йăха куçакан ĕç, аслашшĕне пĕрле ĕçленĕ самантсем халĕ те çамрăк утарçă асĕнчех-ха. Çак ăсталăха вăл чи пысăк тупра вырăнне хурса хаклать. Сăмах май палăртса хăвармалла. Вĕсем патне тăтăшах çын килсе çӳрет. Пыл юхтарнă самантра та, ытти чухне те. Уйрăмах ачапăча кăмăллать ăна, ара пылак çимĕçе камăн çиес килмĕ. Вата çынсем те тĕрлĕ эмел тума Кожевниковсем юхтарнă пыла кăмăллаççĕ.

– Тĕрĕссипе хамăр тăрăхри ӳсен-тăранран пухнă пыла нимĕн те çитмест. Эпир çакăнта çуралса ӳснĕ, пирĕн сывлăхшăн кунти йывăç-курăк усăллăрах, – палăртрĕ хурт-хăмăр ăсти.

Эпĕ вара хурт-хăмăр ĕрчетес ĕçри вăрттăнлăха уçма тата вĕсем хăш вăхăтра епле ĕç пурнăçланине ыйтса пĕлтĕм.

– Кунта ытлашши пысăк вăрттăнлăх çук. Чи кирли – чунпа парăнса, кашни ĕçе хăй вăхăтĕнче пурнăçламалла. Хурт-хăмăр паян пурнăçламалли ĕçе ырана хăварнине пачах та кăмăллаймасть. Çуркуннехи ăшă çанталăк пуçлансан пĕтĕм ĕç ума тухать. Вĕсем пĕрремĕш хут вĕçсе тухсанах хăш çемье епле хĕл каçнине сăнатăп. Чи малтанах начар çемьесемпе ĕçлеме пуçлатăп. Манăн утарта ятарлă тĕрĕслев тараси пур. Унта пĕр çемьене вырнаçтаратăп, ăна куллен тĕрĕслесе тăратăп, пыл епле пуçтарнине сăнатăп. Пыл пуçтарас хĕрӳ тапхăрта пĕр талăкра пĕр çемье 5 килограмм таран тупăш панă, çакă вăл питĕ лайăх кăтарту. Кирек епле утарçăн та уйрăм дневник пулмалла, пурне асра тытаймастăн, ĕçе тĕрĕс йĕркелеме унта хăш-пĕр самантсене çырса пымалла. Çăка çуралнă вăхăт пыл илессин тĕп тапхăрĕ шутланать. Çавăнчен эпĕ çемьесене йĕркелесе, кирлĕ чухлĕ пыл пуçтарма карас турттарса çитеретĕп. Карас туртнă рамăсене утарăн ылтăн фончĕ теççĕ. Çăвăр хурт тухнă самантра вара пĕтĕм канăçлăх çухалать. Уйăрса кăлармалли çĕнĕ çемьесене унталла-кунталла вĕçтерсе ярас килмест-çке, вĕсене май пур таран тытатăп, хăшне-пĕрне парнелени те сахал мар пулнă. Ыттисем те усрачăр, Турă кайăкĕн пурлăхĕпе усă курчăр. Çынна усă туни каялла таврăнать тетчĕç пире аслисем. Кăçал килте çирĕм ытла рой кăлартăм, пĕр кунта вара çичĕ рой та тухрĕ. Унсăр пуçне вăрманта тытма кăмăллатăп, вунă çемье ытла тытрăм, – хăш-пĕр вăрттăнлăха уçрĕ хурт-хăмăр ăсти.

Унăн мăшăрĕ Елена Михайловна вара мана пылпа усă курма, пыл пахалăхне уйăрма вĕрентрĕ. Вăл ача амăшĕ тата медицина ĕçченĕ пулнă май тĕрлĕ чир-чĕртен сывалма хурт-хăмăр продукчĕсемпе анлă усă курнине палăртрĕ, кĕленче савăтсенчи хăшпĕр эмеле кăтартрĕ. Вăл Муркашри тĕп больницăра врач пулса тăрăшать, çав хушăрах хурт-хăмăр патĕнче мăшăрне пулăшма та вăхăт тупать. Халĕ вара Елена Михайловна пĕчĕк ача ӳстерет. Ăста кил хуçи хĕрарăмĕ пахалăхлă пыл суйласа илме сĕнӳсем парĕ.

– Сахăрпа хутăштарнă пыл хытмасть е хытсан та муклашкаланса ларать. Пахалăхлă пыл 2 – 3 эрнерен пĕрешкел хытать. Пахалăха пĕлмелли тепĕр мел – пĕр кашăк пыл çине йод тумлатмалла. Пыл тĕсĕ улшăнчĕ пулсан вăл пахалăхсăр пулнине пĕлтерет. Лайăх пылăн тĕсĕ улшăнмасть. Кашни çыннăн куллен 50 грамм чухлĕ пыл çиме тăрăшмалла. Çакă чир-чĕртен сыхланма, организма кирлĕ элементсемпе пуянлатма пулăшать, – терĕ Елена Михайловна ачасемпе тăрмашнă майăн.

Ĕçлекен çыннăн вара тĕллевĕсем пысăк. Юрий Алексеевич çывăх вăхăтра вĕллесен йышне татах ӳстересшĕн. Кашмашра çĕр участокĕ илнĕ пирки тепĕр утар йĕркелесшĕн, мĕншĕн тесен пĕр пахча йышлă хурт-хăмăршăн пĕчĕк. Апла пулсан çамрăк ĕçчен мăшăра тĕллеве вăя кĕртме ăнăçусем сунар, ăна валли çирĕп сывлăх та килĕшӳ сĕнер. Ахальтен каламан халăхра хурт-хăмăр килĕшӳ хуçаланакан кил-çуртра ĕрчет тесе.

Сăмах май çакна та палăртса хăварар. Иртнĕ çул районта хурт-хăмăр ăстисен конкурсĕнче Кожевниковсен çемйи малти вырăна çĕнсе илчĕ.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Урамри тирпейлĕх килтен пуçланать

Çак чăнлăха яланах асра тытаççĕ Муркаш ял тăрăхĕнчи ветерансем, ветерансен хорне çӳрекенсем. Вĕсем хăйсен кил-çуртĕсенчи тасалăхшăн кăна мар, Муркаш урамĕсем те таса та тирпейлĕ пулччăр тесе тăрăшаççĕ.

Кăçал ветерансем урам хушшисене тирпей-илем кĕртессипе тăрăшса виçĕ тапхăрпа ĕçлерĕç. Августăн 11-мĕшĕнче те вĕсем районти социаллă хӳтлĕх пайĕн пуçлăхĕ Н.П. Петрова тата депутатсен ял тăрăхĕнчи Пухăвĕн депутачĕ Е.С. Куликова пуçарнипе кĕреçе-çава илсе урама тухрĕç. Хастар ĕçченсем чечексене çум курăкран тасатрĕç, газонсене çулчĕç, ытти ĕçсене пурнăçларĕç.

Иртнĕ çул Муркаш ял тăрăхĕ тасалăхпа тирпей-илем енĕпе республикăри конкурса хутшăнса 1-мĕш вырăн йышăннăччĕ. Кăçал та Муркаш ял тăрăхĕнче тата Муркашри Валентина Егорова ячĕллĕ урамра пурăнакансем конкурса хутшăнаççĕ. Тепĕр эрнере конкурс комиссийĕ ĕçсене пĕтĕмлетме тытăнать. Муркашсем кăçал та ыттисемшĕн тĕслĕх пуласса шанас килет.

В. ШАПОШНИКОВ.

Сăн ӳкерчĕкре: тасалăх, тирпей-илем – пĕрлехи ĕç.

Тирпей-илемшĕн

Пыл уявĕ

Хурт-хăмăр ăстисен пултарулăхĕ

Ĕнер Муркашра «Сывлăх – вĕлле хурчĕн çуначĕ çинче» ятпа пысăк уяв иртрĕ. Çакăнта хурт-хăмăр ăстисем, пылак çимĕç юрататкансем, сывă пурнăç йĕркине тытса пыракансем хутшăнчĕç, хăйсен ăсталăхĕпе ыттисене паллаштарчĕç, савăк кăмăл парнелерĕç. Çак кун районти историпе краеведени музейĕ пурне те хапăл турĕ, кунта «Пыл хурчĕн тĕнчинче» экспозици хатĕрленĕ, тĕрлĕ курав йĕркеленĕ, хурт-хăмăр ăстисем хушшинче сахал мар конкурс иртрĕ.

Пысăк уява вара пултарулăх коллективĕсем, ачасен ушкăнĕсем илем кӳчĕç, тĕрлĕ юрă-кĕвĕ парнелерĕç. Вĕсенче вара ытларах вĕлле хуртне – ылтăн хурта – халалланă йĕркесем шăранчĕç.

Ку уяв пирĕн районта иртни ахаль мар. Иртнĕ çул ăна Чăваш Республикин Президенчĕн грантне тивĕçнĕ проекта вăя кĕртнĕ май ирттернĕччĕ, кăçал вара Муркашсем хăйсен пуçарулла пулчĕç.

Уяв пирки тĕплĕнрех хаçатăн çитес номерĕнче вуласа пĕлме пулать.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

Килсе курăр пирĕн яла

Пĕчĕк хуранăн пăтти тутлă

Çапла калас килет Пыл спасĕ умĕн Чуманкасси ял тăрăхне кĕрекен Çĕньял Апаш ялĕ пирки. Ялĕ пысăках мар – пурăнакансем 40 киле яхăн çеç йышăнаççĕ. Анчах та çак пĕчĕк ялăн пĕр интереслĕ те ыттисене тĕлĕнтерме пултаракан хăйне евĕрлĕхĕ пур. Çĕньял Апашра пурăнакансенчен чылайăшĕ хурт-хăмăр ĕрчетет.

Николай Даниловпа Порфирий Игнатьев – хурт-хăмăр ĕрчетессинче пысăк ăсталăх пухнă çынсем. Çакăн пирки таврара пĕлмен çын та çук.

Владислав Васильевăн хушма хуçалăхĕнче пыл хурчĕн чылай çемйи ырă курса пурăнать: вĕсемпе ĕçе пĕлсе çитнĕ çемье хаваспах аппаланать. Çавăнпах ылтăн хурт тупăш илме те май парать. Валерий Васильев çемйи те пыл хурчĕсене кăмăлласах ĕрчетет. «Тĕрĕс пăхсан тăрăшуллă хуртсен ĕçне сăнама та кăмăллă, сиплĕ пылĕ те сĕтел çинче», – кăмăллăн пĕлтерет Валерий Витальевич.

Валерий Семенов, Николай Федоров, Геннадий Ефимов, Юрий Дмитриев хуçалăхĕсенче те кунсерен сахал мар хурт-хăмăр çемйи ĕçлет.

Мĕнпе çыхăннă-ши çак ялăн уйрăмлăхĕ? Кун пек ял таврара урăх çук та. Тен, республикăра та. Çĕньялта пурăнакан хурт-хăмăр ăстисем, ытти хурт-хăмăр ăсти пекех, паллах, хăйсен хуçалăхĕнче миçе вĕлле пулнине пĕлтермĕç. Çак пĕчĕк ялта вара вĕлле шучĕ пурĕ 400-е те çывхарать! Апла Çĕньял çакăн чухлĕ ĕçчен çемьене пĕрлештерсе тăракан пĕр пысăк вĕлле евĕрех. Пĕрисем «Турă панă парнене» хăйсен сĕтелĕ çинчен усăллă, сиплĕ пыл ан таталтăр тесе усраççĕ. Теприсем ку ĕçпе хушма тупăш тăваççĕ. Виççĕмĕшĕсене вĕсемпе аппаланма килĕшет. Тепĕр тесен пыл хурчĕ сăхни те усăллă-çке-ха.

Н. НИКОЛАЕВА.

Кил хуçи хĕрарăмĕсем валли

Çимĕç типĕтетпĕр

Хĕвел çинче типĕтесси. Ку вăл пахча çимĕçпе улма-çырлана, тымар çимĕçе типĕтмелли чи ансат та йӳнĕ мел. Çимĕçе усă сывлăша тата хĕвел айне кăларса хур та нумай вăхăт упранмалăх типĕт кăна. Ансатрах типĕтме çимĕçĕн çиелти сийне (хуппине) вистес пулать тата пĕчĕкрех вакласа тухмалла. Хатĕр продукта рамăсем е кăшавай çине вырнаçтармалла. Анчах та вĕсем çĕре ан перĕнччĕр. Кăçалапа е çумăр чухне пуçтарса илес пулать. Çанталăк майлашăнсан каллех хĕвел çине кăлармалла.

Улма, груша таврашне те çавăн пекех типĕтмелле. Малтан çимĕçĕн хуппине вистемелле, варрипе вăррисене кăларса илмелле, шултра пулсан вакласа пĕчĕкрех турамсем тумалла. Вĕтĕ çимĕçе – чиепе ытти çырласене – вăррипе пĕрлех типĕтес пулать.

Искуственлла майпа типĕтесси. Çимĕçе сӳтĕ асăннă пекех хатĕрлемелле. Анчах та типĕтме вара искуствăлла майпа çулăмпа е электроэнергипе усă курса температурăна ӳстерме тивет. Ку мелпе типĕтнĕ чухне çимĕç ăшĕнчи нӳрĕк хăвăртрах пăсланса тухать. Нумаях мар пахча çимĕçпе улма-çырлана кăмака çинче е духовкăра та типĕтме май пур. Çимĕç нумай типĕтмелле чухне вара ятарлă сушилкăпа усă курас пулать. Духовкăри температурăна ытлашши ӳстерме кирлĕ мар. Унсăрăн çимĕç кăмрăкланма е ытлашши пиçсе кайма пултарать. Тĕрĕссипе нумай çимĕç типĕтмелле чухне хĕвел çинче типĕтнине нимĕн те çитмест.

1913 çулта Санкт-Петербургра пичетленнĕ «Хозяйственный ежегодник» кĕнекерен.

Ыхра, сухан кăларма вăхăт

Çанталăк кĕр еннелле сулăнать. Çавна май уй-хирте, садпахчара пулса çитнĕ çимĕçе пӳлмесене хывма вăхăт çитрĕ. Халĕ кĕрхи ыхрана, пуçлă сухана кăларма мелĕ тапхăр. Çимĕçе хăй вăхăтĕнче кăлармасан шурă тымара каять, тепĕр хут ӳсме пуçлать. Вĕсене кăларма типĕ те уяр çанталăк кирлĕ. Çулçăсен ытларах пайĕ саралсан кăлармалла. Енчен те çулçăсем саралма ĕлкĕреймен пулсан вĕсене çĕр çумне таянтарса тухмалла, çапла тусан çимĕç лайăхрах пулса çитет. Çимĕç хуппи саралса çитнĕ тата çăмăллăнах вистенет пулсан – кăларма вăхăт çитнĕ. Сухана кăларас умĕн пачах шăвармалла мар. Кăларнă суханăн тунисене çийĕнчех касма юрамасть. Лайăх типсе çитнĕ хыççăн алăпа та аван таталать. Хĕвел питтинче ăна пĕр эрне вырттармалла, лайăх типсе çитнĕ çимĕç кăна аван упранать. Енчен те тăтăш нӳрĕ çанталăк тăрать пулсан, кăларнă ыхрапа сухана лупас айне хума тăрăшмалла. Вăрă хутаççиллĕ ыхра пуçне кăларма тăхтамалла, вĕсем халех пулса çитеймен. Лайăх типсе çитнĕ çимĕçе мăя тăваççĕ типĕ вырăна курупкасемпе лартаççĕ.

Çамрăксемшĕн – тĕслĕх те, юлташ та

Паян – Физкультурник кунĕ

Кăпасра пурăнакан Владимир Витальевич Михайлов аслă шкул хыççăнхи пĕлĕвĕпе инженер-механик пулнине шута илсен вăл паянхи уява питĕ çывăх тăмалла мар пек туйăнать. Анчах та спорта юратнипе, массăллă спорта ачасемпе çамрăксене явăçтарнипе вăл тепĕр профессионал физкультурникран ирттернине ăна пĕлекен кашни çын çирĕплетме пултарать. Çавăнпах Физкультурник кунĕнче вăл саламсем илме тивĕç те.

Кăпасри сакăр çул вĕренмелли шкул, Юнкăри вăтам шкул, ДОСААФ шкулĕ, Германири çар хĕсмечĕ – çапларах пулнă Владимир Витальевичăн «çын пуласси ачаран паллă» тенĕ çул. Каярах Горький хулинчи автотранспорт техникумĕнче, Чул хулари политехника университетĕнче пĕлӳ илнĕ çамрăк тăван колхозра инженер-механикра тăрăшнă.

Унăн пурнăçĕнче пĕр тапхăр тепринпе ылмашăннă, анчах та спорта вăл нимĕнпе те улăштарман. Футбол-и, полиатлон-и, хоккей-и... – пуринпе те кăсăкланнă. Хăй пĕлӳ пухнă вĕренӳ учрежденийĕсенче яланах пĕрлештернĕ спорт командисенче пулнă. Ытларах чухне тĕрлĕ ăмăртусене йĕкелекенĕ те. Футбол, хоккей, çăмăл атлетика енĕпе пĕрре мар район чемпионĕ пулса тăнă вăл. Чăваш Республикин çуллахи полиатлон енĕпе – бронза призерĕ те.

Паян Владимир Витальевич – уйрăм предприниматель. Унăн хăйĕн ĕçĕ. Çакăнпа пĕрлех вара Юнкă ял тăрăхĕнчи спорт фаначĕн ячĕ те ун çинчех.

Хăйĕн ывăлне футбол мечĕкне «тапма вĕрентнине» ялти ытти арçын ачасем те асăрханă. «Вова пичче, эпир те футболла выляма вĕренесшĕн», – тенĕскерсем вара паян футбол-хоккейра маттур. Халĕ те, çу кунĕсенче, каççерен кашни эрнерех футбол матчĕсем ирттереççĕ Юнкă ял тăрăхĕнче. Кун пекки пирĕн районта пурши татах? Çук тенине ĕненме çăмăлрах. Кăпасран, Ивановкăран, Юнкăпуçĕнчен тата ытти ялсемпе выçăлкăсенчен пухăнаççĕ çамрăксем. Паян вара вĕсен футбол вăййисен çĕнтерӳçине палăртакан ăмăрту иртет. Шăпах уяв кунĕнче.

Хĕлле вара Юнкăсем – хоккейра. Пăр курупкине те вырăнти тăрăшулăхпа туса лартрĕç. Шел те, тăрăшакансен хĕллехи тĕттĕмре пăра çутатса тăма май çук – электричество çутине çитерме укçа-тенкĕ енчен хĕсĕкрехха. Апла пулин те Юнкă тăрăхĕнчи çамрăксем хуйха ӳкмеççĕ: хастарскерсем районта та, республикăра та лайăх результатсем кăтартаççĕ.

Акă кĕçĕннисен ушкăнĕнче футболла выляссипе республика шайĕнчи ăмăртура пĕлтĕр виççĕмĕш вырăн çĕнсе илнĕ пулсан кăçал – иккĕмĕш. Ачасем маттур. Ăсталăх ӳсет.

Лоцмановсен кубокне çĕнсе илессишĕн иртекен районти ăмăртура виççĕмĕш çул мала тухса çамрăксен команди кубока хăйсенче яланлăхах хăварма пултарчĕ. «Ыран выляма каймалла: команда пухас пулать тенипе нимĕн те пулмасть. Тренировкăсем тăтăш кирлĕ», – питĕ тĕрĕс палăртать çамрăксен тренерĕ, юлташĕ.

Турнирсем ирттерме вара Владимир Витальевич медальсемпе грамотăсене яланах тенĕ пек хăйĕн «кĕсйинчен кăларать». Ачасене хавхалантару кирлине питĕ лайăх ăнланать вăл, шкул ачисем портфолио пухса пынине те. Çулсерен 20–25 пин тенкĕ ачасемшĕн тăкакланин усси пуррине курать вăл. Мăшăрĕ те унăн пуçарăвне ырлать, ăнланать.

«ИП Михайлов» команди – районти ĕçлекенсен спартакиадине хастар хутшăнакансенчен пĕри. Вĕсем ăмăртусене кăмăлтан хутшăнаççĕ, «приказ йĕркипе» мар. Çакă пулать те ĕнтĕ массăллă спорта явăçни.

Юнкăсем юнашар районсене тухса çӳреме те майсем тупаççĕ. «Хамăра кӳршĕсемпе танлаштармалла, унсăрăн спортра «ӳснине» те кураймастăн. Етĕрне районне нумай тухса çӳрерĕмĕр, Воротынецри пăр çине те, – пĕлтерет Владимир Витальевич. – Майсене хамăрăнах шырамалла, спорт валли укçа-тенкĕ питĕ сахал уйăраççĕ-çке». Ку тăрăхри А.Ю. Ильин уйрăм предприниматель те массăллă спорта хăйĕн тӳпине хывать иккен. Апла Юнкă тăрăхĕнче спорт чăн та пурăнать темелле.

Пăрахăça тухнă «Сăран мечĕк», «Ылтăн шайба» турнирĕсем паян ачасене, пĕрпĕр ӳсĕмрисене çеç мар, кашни ӳсĕмри ачана кирлине калать предприниматель. Çавăнпа та ачасене спорта чăннипех явăçма сĕнет Владимир Витальевич. Пĕрре мечĕк тапнипе е шайба çапса янипе сывлăх та, вăй та пулмасть. Ун тавра пухăннă çамрăксене те çавнах калать вăл. Хăй сывă пурнăç йĕрки тытнипе, çамрăксене куллен хавхалантарнипе вара вăл – тĕслĕх те, юлташ та.

Н. НИКОЛАЕВА.
Автор сăн ӳкерчĕкĕ.

Полици хроникинчен

Укçа хутаççине пакета ан чикĕр

Транспорт чылай çӳренĕрен автобус чарăнăвĕсенче кирек мĕнле вăхăтра та çын пур. Канмалли кунсенче кутамкаллă-карçинкаллисем хушăннипе çын татах та нумайланать.

Акă Мăн Сĕнтĕрти автобус чарăнăвĕнче эрне вĕçнелле пĕр вăрăлла ĕç пулса иртнĕ. Меллĕ самант шыраса çакăнта пĕр чипер хĕр чарăнура пулнă арçынăн полиэтилен пакетĕнчи барсеткăран 4000 тенкĕ кăларса илнĕ.

Вăрланă укçапа чиперук питĕ «инçе кайнă»: Уголовлă кодексăн 158 статйи таранах. Арçынна вара тимлĕрех пулма ыйтса асăрхаттарас килет: укçана хăвăрăн çумра тытсан шанчăклăрах пулĕ.

Курăка экспертизăна яма тивнĕ

Полицейскисем Ахмане ялĕ патĕнче полиэтилен пакет йăтнă икĕ каччăна тытса чарнă. Кунсерен кашни çын аллинче сумка-пакет курма пулать, никам та тытса чармĕ тесе шутланă пулĕ-ха йĕкĕтсем. Пакета вĕсем ешĕл курăк тултарнă пулнă: тунисем те, çулçисем те, вăрă курупкисем те. Ку мĕнле ӳсен-тăран пулнине кашниех ăнланчĕ ĕнтĕ. Апла пулсан экспертиза тĕрĕслевĕ хыççăн Шупашкар каччисем умне тепĕр «кĕтменлĕх» тухса тăрасси иккĕлентермест.

Пичете районти шалти ĕçсен пайĕн материалĕсем тăрăх хатĕрленĕ.

Пĕлтерӳсем. Объявления

Продаю: кирпич одинарный М-100; М-125; М-150; керамический полуторный М-125; двойной керамический; силикатный белый, желтый; КББ р-р 20х20х40; красный половняк, некондиция, гравмассу, керамзит. Доставка и разгрузка на манипуляторе. Документы.
Тел.: 8-903-358-20-97, 8(8352) 44-20-97. 7-9.

* * *

Ĕне, вăкăр, тына, пăру, сурăх тянатпăр.
Тел.: 8-903-063-07-57. 1-2.

* * *

Продаю двуспальную кровать. Цена 4000 рублей.
Тел.: 8-905-342-10-59.

* * *

Продаю песок, гравмассу, бой кирпича, керамзитоблоки, с доставкой. Тел.: 67-66-95, 8-905-347-99-15. 4-5.

* * *

Продаю пропаренные качественные керамзитобетонные блоки, песок речной, гравмассу, керамзит, цемент. Требуются рабочие для производства керамзитобетонных блоков. Адрес: «Моргаушагропромснаб». Тел.: 8-905-340-07-78. 4-5.

* * *

Куплю корову, бычка, телку, овец.
Тел.: 8-905-342-39-43. 3-10.

* * *

Продаю железобетонные кольца разного диаметра. Доставка. Услуги бормашины-траншеекопателя под водогазопровод, канализацию.
Тел.: 8-927-845-58-93, 8-927-860-90-70. 3-5.

Магазин-салон
ГАЗОВЫЕ ТЕХНОЛОГИИ
п. Кугеси, ул. Шоссейная, 13
тел. 8-987-668-04-83
реклама
ГАЗОВЫЕ КОТЛЫ, КОЛОНКИ
GAZLUX,WOLF,
ПЛИТЫ (газ-контроль)
Разработано совместно ОАО "ГАЗПРОМ-РЕГИОНГАЗ" и ОАО НИИ "ГИПРОНИИГАЗ" специально для Российских условий эксплуатации
ГАЗОВЫЕ КОТЛЫ: SIBERIA, ОЧАГ
Выполняем: проекты газификации, квалифицированный монтаж
Доставка и установка плиты - БЕСПЛАТНО, рассрочка оплаты
г. Чебоксары, Сев. ярмарка,тп №10
тел. 8-951-998-90-77

Тав сăмахĕ

Августăн 4-мĕшĕнче Муркашра пирĕн ачан велосипед çухалчĕ. Çакăн пирки эпир районти шалти ĕçсен пайне пĕлтертĕмĕр. Полицейскисем çухалнă велосипеда çийĕнчех тупса пачĕç. Эпир районти шалти ĕçсен пайне пысăк тав сăмахĕ калатпăр. Малашне те кирек епле йĕркесĕрлĕхе çийĕнчех уçса пама ăнăçусем сунатпăр. **Фоминсен çемйи.**

Продаю: гравмассу, щебень, песок, керамзит, бетон, торф, чернозем. С доставкой. Скидки.
Тел.: 8-927-668-70-15. 11-13.

кредитный потребительский
КАПИТАЛ
кооператив граждан
работает на вас
6-23-10
всегда доступные займы
ипотечные займы с использованием материнского капитала
принимаем сбережения под серьёзные проценты
ул. Чапаева, 44 а / 2 8 927 667-48-92
kpkgkapital.ru
работаем с пайщиками

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка, распределяемого на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения»:

- с кадастровым номером 21:17:281001:705, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Шатьмапосинское сельское поселение, земельный участок расположен в центральной части кадастрового квартала 21:17:281001, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 5900 кв.м.;

- с кадастровым номером 21:17:281001:706, местоположение: Чувашская Республика, Моргаушский район, Шатьмапосинское сельское поселение, земельный участок расположен в центральной части кадастрового квартала 21:17:281001, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 6300 кв.м.;

Заявки принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

Продаем земельный участок 35 соток под строительство по адресу: д. Шептаки, ул. Новая. Имеется ограждение, летняя веранда, маленький дом.
Тел.: 8-903-066-66-04, 62-9-83.

* * *

Ĕне, вăкăр, пăру, сурăх туянатпăр.
Тел.: 8-905-343-60-63. 7-7.

В Москву и Московскую обл. требуются: фасовщицы-упаковщицы,грузчики (кондитерские фабрики, молочное производство, снековая продукция, мясокомбинаты, склады).
Питание, проживание предоставляются.
Вахта 15/15, 20/20, 30/15, 30/30, 60/30.
З/п от 25000 руб. (сдельная).
Тел.: 8(8352)23-22-22. 2-5.

БЕТОН, РАСТВОР любых марок.
Тел.: 38-87-78, 8-927-66-88-778.
Песок, ОПГС (гравмасса), щебень.
Тел.: 38-84-40, 8-927-66-88-440.
Доставка миксерами, самосвалами. 28-50.

пластиковые ОКНА
Немецкое качество
Окна STAR
6-камерный профиль ПО ЦЕНЕ 3-камерного
скидки до 35%
подробности по телефонам:
8-9603101816
Пенсионерам доп. скидки
Офис продаж в здании рынка с.Моргауши
Окна стали дешевле...

для пайщиков
СОДРУЖЕСТВО
КРЕДИТНЫЙ ПОТРЕБИТЕЛЬСКИЙ КООПЕРАТИВ
ВЫДАЕТ ЗАЙМЫ
• на любые неотложные нужды
• на покупку и строительство жилья под материнский капитал
ВНИМАНИЕ! ЛЬГОТНЫЙ ЗАЙМ “СКОРО В ШКОЛУ”
ПРИНИМАЕТ СБЕРЕЖЕНИЯ
• пенсионерам льготные % ставки
ДО 31.08.2011 г. ДЕЙСТВУЕТ АКЦИЯ С ПОВЫШЕННЫМИ % СТАВКАМИ
Кредитный потребительский кооператив "Содружество" отделение №3, с. Моргауши, ул. 50 лет Октября, д. 23
тел. 62-6-86, 8-919-673-42-19
www.kpksodrugestvo.ru

	суббота 13 августа				воскресенье 14 августа				понедельник 15 августа				вторник 16 августа			
Местное время	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00	04:00	10:00	16:00	22:00
Облачность %																
Осадки мм																
Температура °С	+19	+26	+33	+23	+19	+27	+32	+22	+19	+27	+33	+23	+19	+26	+30	+21
Давление мм	746	745	745	745	746	745	746	746	747	747	747	747	748	747	747	746
Влажность %	76	56	28	69	77	57	35	81	87	59	31	64	78	60	39	58
Ветер	Ю	В	С-В	С-В	В	В	Ю-В	С	С	С-В	С	С-В	С	В	В	В
м/с	2	1	1	2	1	2	2	1	2	3	3	3	2	5	3	4
Солнце восход/заход		05:19	20:35			05:21	20:33			05:23	20:31			05:25	20:28	
Луна восход/заход		19:54	04:54			20:08	06:10			20:21	07:24			20:34	08:37	
фаза																

Отдел образования, молодежной политики, физической культуры и спорта администрации Моргаушского района и Совет Моргаушской районной организации профсоюза работников народного образования выражают глубокое соболезнование Федотовой И.П., директору МБОУ «Сосновская основная общеобразовательная школа» по поводу безвременной кончины

ОТЦА.

Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкул коллективĕ кунта нумай вăхăт хушши математика учителĕнче ĕçленĕ

Максим Максимович ТИМОФЕЕВ

вăхăтсăр вилсе кайнă пирки тăванĕсемпе пĕрле тарăннăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Совет, правление и коллектив Большесундырского райпо выражают искреннее соболезнование заведующей секцией «Обувь-галантерея» универмага Большесундырского райпо Тимофеевой Н.М. по поводу безвременной кончины отца

ТИМОФЕЕВА Максима Максимовича.

Мăн Сĕнтĕрти вăтам шкул коллективĕ кунта пуçламăш классен учителĕнче ĕçленĕ

Любовь Арсентьевна ВАСИЛЬЕВА

вилсе кайнă пирки тăванĕсемпе пĕрле тарăннăн хурланни çинчен пĕлтерет.

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат

УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерстви.
ЧР Культура, национальноçсен ĕçĕсен, информаци политикин тата архив ĕçĕн министерствин «Муркаш районĕн «Çĕнтерӳ ялавĕ» хаçат редакцийĕ» автономи учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, явапллă секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕ - 62-1-38.
Факс: 62-1-36. E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2009 çулхи раштавăн 7-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,5 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерӳсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем явапллă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат чăвашла юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Николаева Н.Н.
Пичете панă 12.08.2011 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин., чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4282.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерӳ ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.